

EMILIA BOGACKA

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ZALEŻNOŚĆ MIĘDZY TYPEM ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ A POCZUCIEM BEZPIECZEŃSTWA. PRZYKŁAD POZNANIA

Abstract: Dependence Between the Residential Area Type and the Sense of Security. The Case of Poznań. The need for safety is one of the most important needs of every person. The sense of security level depends to a great extent on the place of residence. The study aims at showing the relationship between the residential area type and the sense of security in Poznań. The author uses the results of the survey on the crime risk conducted among Poznań inhabitants and assess the sense of security level of the following types of residential area: tenement houses area, blockhouses area, detached houses area and the city center. In the opinion of inhabitants, the highest sense of security level was in the detached house area. The following positions included: the city center and the blockhouses area. The lowest sense of security level was characteristic for the tenement houses area. The time of the day was at great importance in the context of respondents assessments, during the day the sense of security level was higher than at night, regardless to the residential area type.

Keywords: Poznań, residential area, sense of security.

Wprowadzenie

W 2016 r. Polska przez 80% Polaków uważana była za kraj, w którym żyje się bezpiecznie. W badaniach prowadzonych od 1987 r. nigdy nie uzyskano wyższego rezultatu. Z kolei miejsce zamieszkania, rozumiane w tym badaniu w dosyć szerokim kontekście, bo jako dzielnica, osiedle albo wieś, może zostać nazwane bezpiecznym i spokojnym przez 95% dorosłych Polaków (badania CBOS z 2016 r.¹).

Każdy człowiek posiada potrzebę odczuwania bezpieczeństwa. Bez wątplenia jest ona uzależniona od miejsca, w którym mieszka. Jak zauważa Klima [2012: 20], *Proces mieszkania to proces budowania swojej osobistej tożsamości – lokowania się w miejscu i w czasie. Można oczekiwać, że będzie w nim zaspokajana jedna z najbar-*

¹ Komenda Główna Policji, [www.policja.pl, dostęp 22.04.2017].

dziej podstawowych potrzeb człowieka – potrzeba bezpieczeństwa. Z tego powodu obszary charakteryzujące się wysokim poziomem bezpieczeństwa są preferowane na rynku nieruchomości i chętnie wybierane przez szukających swojej przestrzeni życiowej.

W badaniach Groeger [2016] przeprowadzonych w sześciu miastach województwa łódzkiego, a mianowicie w: Łodzi, Bełchatowie, Łasku, Głownie, Strykowie i Rzgowie, poziom bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania został uznany za najbardziej pożądaną cechę publicznej przestrzeni mieszkaniowej preferowanego miejsca zamieszkania. Zyskał on większe uznanie respondentów niż: wyposażenie w media miejskie, estetyka otoczenia, wygląd budynku, dostępność komunikacyjna, dostępność terenów rekreacyjnych, dostępność placówek zdrowia, kontakty sąsiedzkie i dostępność placówek handlowych. Świadczy to o ogromnej roli poziomu bezpieczeństwa jako jednego z kryteriów wyboru miejsca zamieszkania.

Przestrzeń mieszkaniowa w mieście wykazuje znaczne zróżnicowanie pod względem typu zabudowy, gdyż ludność zamieszkuje w kamienicach, budynkach wielorodzinnych i w domach wolnostojących. Jak zwraca uwagę Maik [1995], ocena poziomu bezpieczeństwa wybranych obszarów wykazuje zróżnicowanie w zależności od miejsca zamieszkania. Zasadniczo obszary położone relatywnie dalej od centrum danej jednostki są uważane za bardziej bezpieczne, a wpływ na to ma głównie charakter zabudowy i zamieszkująca ją społeczność [Marciniczak, Siejkowska 2003].

1. Cel opracowania i metoda badań

Celem opracowania jest przedstawienie zależności pomiędzy typem zabudowy mieszkaniowej a poczuciem bezpieczeństwa w Poznaniu. W pracy wykorzystano wyniki badań ankietowych dotyczących zagrożenia przestępczością w Poznaniu w opinii mieszkańców czterech osiedli miasta: 1) Jeźyc, 2) Piątkowa, 3) Sołacza i 4) Starego Miasta. Taki dobór obszarów badawczych miał na celu uwzględnienie w badaniu ankietowym osiedli zróżnicowanych pod względem typu zabudowy mieszkaniowej. Jeżyce są częścią miasta, w której zdecydowanie przeważa zabudowa kamieniczna. Piątkowo jest typowym osiedlem złożonym z blokowisk z wielkiej płyty. Sołacz to ekskluzywna część Poznania o przeważającej zabudowie wielorodzinnej, w której dominują wille. Stare Miasto jest, podobnie jak Jeżyce, obszarem zabudowy kamienicznej, ale jednocześnie stanowi centrum miasta. Wiele badań dotyczących poczucia bezpieczeństwa wykazało, że centrum miasta jest odmiennie postrzegane przez mieszkańców w kontekście przedmiotowych badań, stąd też uwzględnienie tego obszaru wśród analizowanych osiedli. Ankietę przeprowadzono na 820 osobach, z każdego obszaru odpowiednio: 203, 219, 182 i 216 osób. Dobór próby był losowy, a struktura płci i wieku respondentów odpowiadała strukturze ludności zamieszkującej analizowane osiedla Poznania. Badanie ankietowe zostało wykonane w okresie od grudnia 2016 r. do stycznia 2017 r. przez studentów Wydziału Nauk Geograficznych i Geolo-

gicznych UAM w Poznaniu w ramach zajęć z przedmiotu *geografia przestępczości*, realizowanym w semestrze zimowym roku akademickiego 2016/2017.

W opracowaniu przedstawiono: 1) wyniki wybranych dotychczasowych badań przeprowadzonych w Polsce oraz 2) wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Poznania. W podsumowaniu dokonano porównania wcześniejszych wyników z tymi wykonanymi na potrzeby prezentowanej pracy.

W opracowaniu przyjęto definicję *poczucia bezpieczeństwa* w ujęciu socjologicznym. *Jest to zobiektywizowany stan braku zagrożenia, integralnie związanym z subiektywnym, emocjonalnym, psychologicznym odbieraniem przestrzeni jako bezpiecznej, inaczej poczuciem bezpieczeństwa* [Czarnecki, Siemiński 2004].

2. Wyniki wybranych dotychczasowych badań przeprowadzonych w Polsce

W polskiej literaturze można znaleźć badania poczucia bezpieczeństwa prowadzone w wyznaczonych obszarach miasta o zróżnicowanym typie zabudowy mieszkaniowej, np. zabudowa kamieniczna, wielorodzinną, czy jednorodzinna [m.in. Dolata, Kotus 2004, 2006; Kotus 2005; Guzik 2000a, b; Mordwa 2011, 2013].

W wybranych dotychczasowych badaniach poczucia bezpieczeństwa przeprowadzonych wśród mieszkańców miast w Polsce można wyróżnić kilka prawidłowości. Dla określonych typów zabudowy mieszkaniowej charakterystyczne są pewne odczucia ludności dotyczące poziomu bezpieczeństwa. W pracy podzielono te obszary na: bezpieczne, posiadające ocenę pośrednią oraz niebezpieczne.

Za bezpieczne zostały uznane obszary, w których przeważały domy jednorodzinne. Były to przykładowo: 1) w Krakowie – Swoszowice, Tyniec i Wola Justowska [Guzik 2000b], 2) w Poznaniu – Antoninek, Spławie, Strzeszyn Grecki i Świerczewo [Bogacka 2009], 3) w Wałczu – osiedle pomiędzy ul. Kołobrzeską a ul. Piłsudskiego [Rydz, Szymańska 2007].

W literaturze mianem bezpiecznego obszaru określano również centrum miasta, a kluczowa w przypadku tej części miasta była kwestia znajomości miejsca i częstotliwości jego odwiedzania [Guzik 2000b]. Tak właśnie było w Poznaniu, gdzie respondenci uważali ten obszar za znany, gdyż odwiedzali go z pewną regularnością, nie zauważając tam zjawiska przestępczości [Bogacka 2009]. Z kolei w badaniach przeprowadzonych w Krakowie obszar Śródmieścia został uznany za bezpieczny z powodu obecności w nim policji [Guzik 2000b]. Widoczność funkcjonariuszy odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne ma duże znaczenie dla poczucia bezpieczeństwa ludności. Badania Rydza i Szymańskiej [2007] wykonane w Szczecinku również potwierdziły wysoką ocenę obszaru śródmieścia.

Pośrednią ocenę w kontekście poczucia bezpieczeństwa otrzymały dzielnice uznawane za elitarne, z nowoczesnym lub zadbanym budownictwem wielorodzinnym, bez tzw. elementu patologicznego [Guzik 2000b].

Typem zabudowy mieszkaniowej, dla którego charakterystyczna jest niska ocena poziomu poczucia bezpieczeństwa, są tereny zabudowy kamienicznej oraz blokowiska z wielkiej płyty.

Przykładowo w badaniach Marcińczaka i Siejkowskiej [2003] obszary starej zabudowy czynszowej dzielnicy śródmiejskiej Łodzi oraz obszary posiadające podobną fizjonomię, takie jak okolice Rynku Bałuckiego i ul. Limanowskiego, ul. Żeromskiego i ul. Wólczańska na Polesiu, oraz okolice Księżego Młyna na Widzewie, zostały uznane za niebezpieczne. Głównym elementem, który decydował o unikaniu poszczególnych obszarów był charakter zabudowy, w tym należy wymienić przede wszystkim kamienice czynszowe, wąskie ulice oraz przechodnie podwórka [Marcińczak, Siejkowska 2003]. Również badania przeprowadzone przez Mordwę [2013] potwierdzają niskie poczucie bezpieczeństwa na obszarze starej zabudowy czynszowej w Łodzi, od Starych Bałut aż po Chojny.

Za niebezpieczne uznawane są również tereny łódzkich osiedli z zabudową blokową tj. Dąbrowy, Zarzewia i Widzewa Wschód [Mordwa 2013]. Potwierdzają to badania wykonane przez Marcińczaka i Siejkowską [2003]. Należy zwrócić uwagę na to, że osiedla mieszkaniowe są miejscami, w których występuje *szczególna sytuacja społeczna: brak więzi osobistych, brak lub zakłócenie kontroli społecznej, duże skupienie ludzi reprezentujących różne grupy społeczne, role społeczne, wzory kulturowe i systemy norm. (...) Wielkie osiedla mieszkaniowe stwarzają liczne zagrożenia wiktymologiczne. Teren pozbawiony infrastruktury oraz podstawowych więzi międzyludzkich (np. identyfikacji sąsiadów) sprzyja czynom przestępczym, a jednocześnie utrudnia ochronę społeczną nad przestępczością, stąd też w dużych osiedlach zaznacza się nasilenie czynów przeciwko zdrowiu i życiu, kradzieży mienia prywatnego i społecznego oraz rozmaitych czynów o charakterze chuligańskim* [Hołyst 2007: 1159].

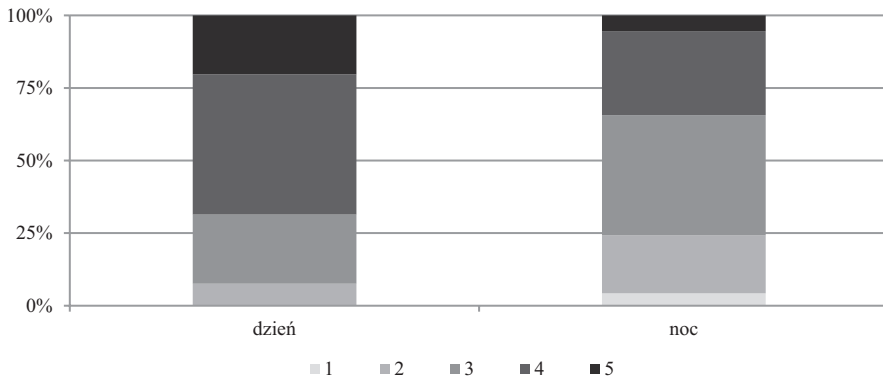
Pora dnia jest czynnikiem mającym duże znaczenie w kontekście poziomu poczucia bezpieczeństwa. Ocena tego aspektu jest uzależniona od pory dnia, ale także od odległości od miejsca zamieszkania, na co wskazują badania przeprowadzone w Poznaniu przez Dolatę i Kotusa [2004, 2006] oraz Bogacką [2009]. Zasadniczo człowiek czuje się bezpieczniej w ciągu dnia, szczególnie w przypadku poruszania się po najbliższej okolicy [Kotus 2005]. Poruszanie się, szczególnie w porze nocnej, poza miejscem zamieszkania, obarczone jest zwiększonym poczuciem niepewności i strachu.

3. Wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Poznania

W rozdziale tym uwzględniono odpowiedzi respondentów dotyczące oceny poziomu poczucia bezpieczeństwa w Poznaniu oraz w wybranych przestrzeniach Poznania

zróżnicowanych pod względem typu zabudowy mieszkaniowej, a mianowicie: centrum miasta, obszar zabudowy kamienicznej, blokowiska z wielkiej płyty oraz obszar zabudowy jednorodzinnej. Respondenci dokonywali oceny poczucia bezpieczeństwa w pięciostopniowej skali, w której 1 oznaczało przestrzeń niebezpieczną, a 5 przestrzeń bezpieczną. Wyniki badań ankietowych zaprezentowano w układzie: dzień – noc. Wzięto również pod uwagę płeć i wiek ankietowanych osób.

Ogólna ocena poziomu bezpieczeństwa w Poznaniu była uzależniona od pory dnia (ryc. 1). W ciągu dnia miasto było postrzegane jako bezpieczne – 68,6% stanowił zsumowany udział odpowiedzi „4” i „5” w ogóle odpowiedzi. Bardziej pozytywna była ocena mężczyzn – 71,8% uznało Poznań za bezpieczny, niż kobiet (66,3%). Oceny uwzględniające wiek respondentów były zróżnicowane – pozytywne oceny wahały się od 56,1% (osoby w wieku 50-59 lat) do 73,0% (osoby w wieku 20-39 lat). W nocy przeważała ocena pośrednia – 41,5% stanowił udział odpowiedzi „3” w ogóle odpowiedzi”. Biorąc pod uwagę płeć było to 44,2% mężczyzn i 41,7% kobiet. Odmiennie wyniki badań uzyskano w pracy Bogackiej i Sinieckiej [2016]. Średnie oceny ankietowanych pod względem wieku wahały się od 32,1% (powyżej 60 roku życia) do 42,5% (20-29 lat).

Ryc. 1. Struktura ocen poczucia bezpieczeństwa w Poznaniu w ciągu dnia i w nocy (1 – niebezpieczna, 5 – bezpieczna)

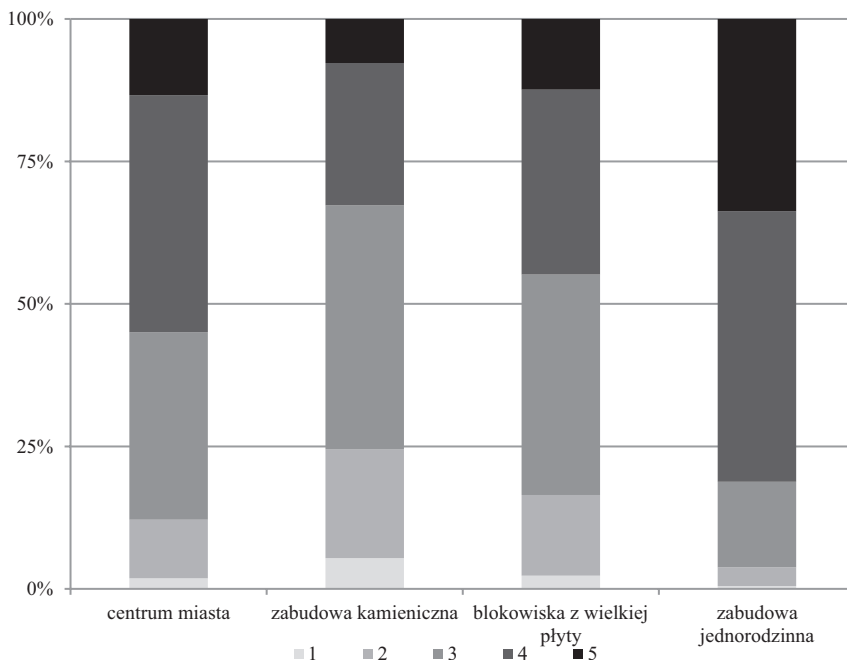
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego (ryc. 1-5).

Ocena poziomu bezpieczeństwa ankietowanych wykazywała zróżnicowanie w zależności od typu zabudowy mieszkaniowej i pory dnia (ryc. 2 i 3).

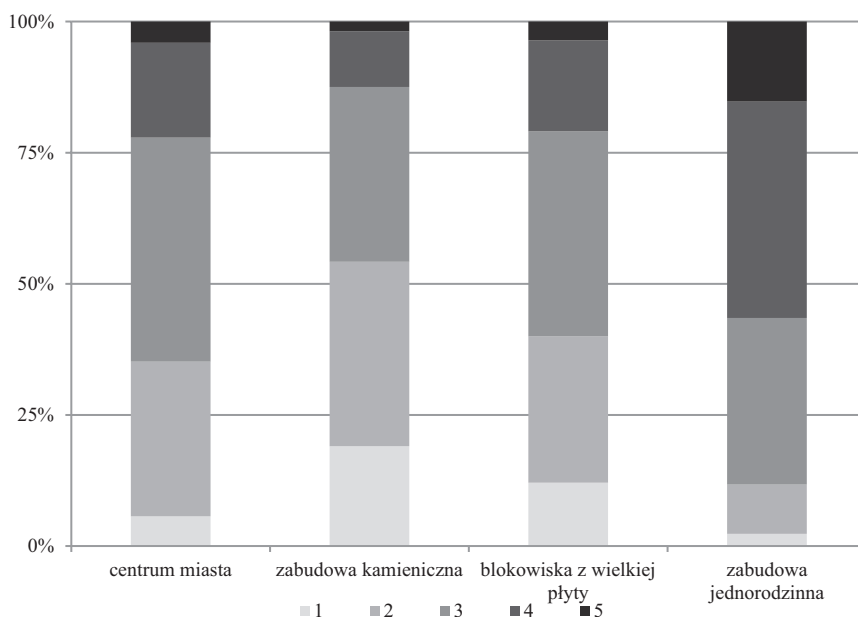
Obszary zabudowy jednorodzinnej zostały uznane przez respondentów za najbardziej bezpieczne w Poznaniu. W dzień oceny pozytywne stanowiły 81,2% ogółu ocen (wśród mężczyzn 85,2%, a kobiet 78,7%). Zabudowa jednorodzinna została najmniej pozytywnie oceniona przez osoby starsze (64,9% stanowiły pozytywne odpowiedzi udzielone przez respondentów powyżej 60 roku życia), w pozostałych grupach

wiekowych oceny pozytywne stanowiły zdecydowanie więcej niż 70% odpowiedzi, a najwyższe były wśród osób w wieku od 20 do 29 lat (85,0%). Z kolei w nocy ocena była niższa, jednak mimo wszystko oceny pozytywne były przeważające – 56,5% (mężczyźni 64,0%, kobiety 51,5%; poniżej 20 lat – 61,9%, 60 i więcej lat – 45,5%). Obszary zabudowy jednorodzinnej to te, dla których charakterystyczne są: wyższy status ekonomiczno-społeczny mieszkańców, niska gęstość zabudowy i zaludnienia, korzystanie z usług firm ochroniarskich, zapewniające dodatkową ochronę.

Ocena centrum miasta, jako obszaru znanego i odwiedzanego z dużą częstotliwością była uzależniona od pory dnia. Został on uznany za bezpieczny w ciągu dnia przez 55,5% respondentów (mężczyźni 55,9%, kobiety 54,1%, poniżej 20 lat – 57,6%, 20-29 lat – 58,2%, 30-39 lat – 55,9%, 40-49 lat – 54,1%, 50-59 lat – 56,1%, 60 i więcej lat – 48,3%). W nocy największy udział miała ocena pośrednia – 42,8% (mężczyźni 45,4%, kobiety 42,1%, poniżej 20 lat – 44,7%, 20-29 lat – 42,6%, 30-39 lat – 44,8%, 40-49 lat – 35,8%, 50-59 lat – 33,7%, 60 i więcej lat – 25,0%). Może to być spowodowane rozrywkowym charakterem tego miejsca. W śródmieściu znajduje się sporo pubów, klubów nocnych, w których nie brakuje napojów alkoholowych, potęgujących nietypowe zachowania, w tym również agresywne, co z pewnością wpływa na zmniejszenie poziomu bezpieczeństwa ludzi w centrum miasta w nocy.

Ryc. 2. Struktura ocen poczucia bezpieczeństwa w wybranych przestrzeniach Poznania w dzień (1– niebezpieczna, 5– bezpieczna)

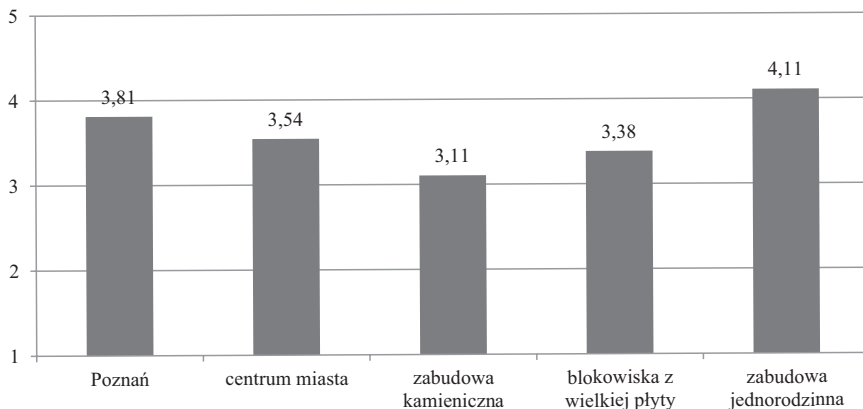
Ryc. 3. Struktura ocen poczucia bezpieczeństwa w wybranych przestrzeniach Poznania w nocy (1 – niebezpieczna, 5 – bezpieczna)

Kolejny typ zabudowy mieszkaniowej, blokowiska z wielkiej płyty, zajmujące znaczny obszar Poznania, uzyskały najbardziej skrajną, biorąc pod uwagę porę dnia, ocenę poziomu bezpieczeństwa wśród respondentów. W ciągu dnia zostały uznane za bezpieczne przez blisko połowę ankietowanych – 44,8% (mężczyźni 44,9%, kobiety 42,8% poniżej 20 lat – 50,0%, 20-29 lat – 51,0%, 30-39 lat – 40,1%, 40-49 lat – 45,9%, 50-59 lat – 35,4%, 60 i więcej lat – 30,3%). Sporo było również ocen pośrednich – 38,7% (mężczyźni – 39,2%, kobiety – 38,2%, poniżej 20 lat – 34,5%, 20-29 lat – 34,3%, 30-39 lat – 42,5%, 40-49 lat – 39,4%, 50-59 lat – 40,2%, 60 i więcej lat – 34,8%,). W nocy z kolei dominowały oceny negatywne – 40,0% (mężczyźni – 37,1%, kobiety – 42,2%, poniżej 20 lat – 37,6%, 20-29 lat – 22,5%, 30-39 lat – 41,4%, 40-49 lat – 33,0%, 50-59 lat – 45,1%, 60 i więcej lat – 42,9%). Niewiele mniejszy był udział ocen pośrednich, które stanowiły 39,1% odpowiedzi ogółu (mężczyźni – 37,1%, kobiety – 40,7% poniżej 20 lat – 31,8%, 20-29 lat – 41,1%, 30-39 lat – 34,0%, 40-49 lat – 37,6%, 50-59 lat – 35,4%, 60 i więcej lat – 26,8%).

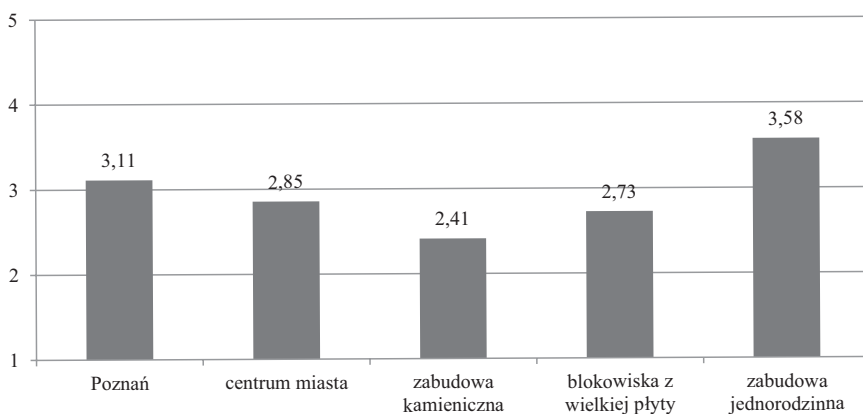
Zabudowa kamieniczna została uznana za najmniej bezpieczny typ zabudowy mieszkaniowej w Poznaniu. W ciągu dnia przeważały oceny pośrednie stanowiąc 42,8% (45,4% – mężczyźni, 41,5% – kobiety, poniżej 20 lat – 42,4%, 20-29 lat – 32,9%, 30-39 lat – 35,2%, 40-49 lat – 39,4%, 50-59 lat – 42,7%, 60 i więcej lat – 36,8%). Należy jednak podkreślić, że oceny pozytywne miały również znaczny udział,

bo 32,7% (mężczyźni – 32,5%, kobiety – 31,6%, pod względem płci udział wahał się od 28% – osoby w wieku 50-59 lat, do 39,5% – osoby w wieku 30-39 lat). Obszar zabudowy kamienicznej został uznany za niebezpieczny w nocy przez ponad połowę respondentów – 54,2% (zsumowany udział odpowiedzi „1” i „2” w ogóle odpowiedzi). Należy podkreślić, że był to jedyny przypadek typu zabudowy, w którym oceny negatywne były przeważające.

Średnia ocena poczucia bezpieczeństwa w Poznaniu oraz według wybranych typów zabudowy mieszkaniowej w dzień została przedstawiona na ryc. 4, a w ciągu nocy na ryc. 5. Dla Poznania wyniosła ona 3,81 za dnia oraz 3,11 w nocy.

Ryc. 4. Średnia ocena poczucia bezpieczeństwa w wybranych przestrzeniach Poznania w dzień (1 – niebezpieczna, 5 – bezpieczna)

Ryc. 5. Średnia ocena poczucia bezpieczeństwa w wybranych przestrzeniach Poznania w nocy (1 – niebezpieczna, 5 – bezpieczna)

Biorąc pod uwagę średnią ocenę poczucia bezpieczeństwa zasadniczo kolejność typów zabudowy mieszkaniowej, od uważanej za najbardziej bezpieczną do najbardziej niebezpiecznej, nie ulegała zmianie w zależności od pory dnia. Warto jednak zwrócić uwagę na istniejące różnice w średnich ocenach poziomu poczucia bezpieczeństwa tych samych typów zabudowy mieszkaniowej – z wyjątkiem obszaru zabudowy jednorodzinnej różnica ta między oceną dnia a oceną nocą była większa niż 0,5 pkt (w pięciostopniowej skali).

Zdecydowanie najwyższa była średnia ocena poziomu poczucia bezpieczeństwa obszaru zabudowy jednorodzinnej (4,11 w dzień, 3,58 w nocy). Na kolejnych pozycjach uplasowały się: centrum miasta (odpowiednio 3,54 i 2,85) oraz blokowiska z wielkiej płyty (odpowiednio 3,38 i 2,73). Najniższa średnia ocena poziomu poczucia bezpieczeństwa dotyczyła obszaru zabudowy kamienicznej (odpowiednio 3,11 i 2,41).

Wnioski

Badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Poznania wykazały zależność pomiędzy typem zabudowy mieszkaniowej a poczuciem bezpieczeństwa. Respondenci uznali, że w obszarze zabudowy jednorodzinnej czują się najbardziej bezpiecznie. Na drugim miejscu pod względem bezpieczeństwa uplasowało się centrum miasta, a na trzecim, z nieco niższymi notowaniami, blokowiska z wielkiej płyty. Ostatnie miejsce wśród wszystkich typów zabudowy zajęła zabudowa kamieniczna. Kolejność wymienionych przestrzeni mieszkaniowych w Poznaniu była taka sama zarówno w ciągu dnia, jak i w nocy.

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w Poznaniu na potrzeby opracowania w większości potwierdzają wnioski wypływające z dotychczasowych prac podejmujących zagadnienie zależności między typem zabudowy mieszkaniowej a poczuciem bezpieczeństwa w miastach.

Zgodne z literaturą przedmiotu są rezultaty badań dotyczące poziomu poczucia bezpieczeństwa w trzech z czterech analizowanych typów zabudowy: 1) zabudowie jednorodzinnej i 2) zabudowie kamienicznej, czyli dwóch skrajnie przez respondentów ocenianych pod względem bezpieczeństwa typach przestrzeni mieszkaniowej, a także w 3) blokowiskach z wielkiej płyty.

Zabudowa jednorodzinna ma opinię zdecydowanie najbardziej bezpiecznej, zarówno w ciągu dnia, jak i w nocy. W obydwu przypadkach ponad połowa ankietowanych uważała ten typ zabudowy za bezpieczny. Warto podkreślić, że był to jedyny tak dobrze oceniany obszar niezależnie od pory dnia. Taka pozytywna ocena respondentów potwierdza wcześniejsze rezultaty badań uzyskane w Krakowie przez Guzika [2000b], w Poznaniu przez Bogacką [2009] i w Wałczu przez Rydza i Szymańską [2007].

Zabudowa kamieniczna uzyskała miano najbardziej niebezpiecznej z analizowanych przestrzeni mieszkaniowych miasta Poznania. Przewaga ocen pośrednich i ne-

gatywnych nad pozytywnymi była znaczna. Ponad połowa ankietowanych uważała ten obszar za niebezpieczny po zmroku. Ta niska ocena uzyskana przez zabudowę kamieniczną pokrywa się z wynikami badań innych autorów podejmujących to zagadnienie na obszarze Łodzi – Marcińczaka i Siejkowskiej [2003] oraz Mordwy [2013].

Ocena poziomu bezpieczeństwa blokowisk z wielkiej płyty była zróżnicowana w zależności od pory dnia. Niecała połowa ankietowanych uważała ten obszar za bezpieczny w ciągu dnia. Z kolei w nocy dominowały oceny negatywne. W literaturze przewijają się podobne rezultaty badań dotyczące tego obszaru. Blokowiska z wielkiej płyty, przykładowo w pracach Hołysta [2007] i Mordwy [2013], uzyskały relatywnie wysoką ocenę bezpieczeństwa w ciągu dnia, w nocy była ona zdecydowanie niższa. Tak duża dysproporcja w ocenie osiedli blokowych została również podkreślana w badaniach Marcińczaka i Siejkowskiej [2003].

Oceny ankietowanych dotyczące centrum miasta częściowo pokrywały się z wnioskami wypływającymi z badań innych autorów. Wyraźne było zróżnicowanie w zależności od pory dnia. Centrum miasta, obszar znany i często odwiedzany przez mieszkańców, mimo przewagi zabudowy kamienicznej, uzyskał pozytywną ocenę za dnia, w nocy zaś pośrednią. Należy podkreślić, że były to oceny bardziej negatywne od tych wyłaniających się z literatury, przykładowo z prac Guzika [2000b], Rydza i Szymańskiej [2007] i Bogackiej [2009]. W tych opracowaniach centrum miasta jawi się jako obszar oceniany przez mieszkańców jako bezpieczny, a do powodów należą znajomość miejsca i obecność policji.

Zasadniczo wyższy poziom poczucia bezpieczeństwa charakteryzował mężczyzn. Dotyczyło to każdego analizowanego typu zabudowy mieszkaniowej i jej oceny w ciągu dnia i w nocy. W przypadku rozpatrywania poszczególnych grup wiekowych można zauważyć większe poczucie bezpieczeństwa osób młodszych w różnych typach zabudowy mieszkaniowej oraz w analizowanych porach dnia.

Literatura

- Bogacka E., 2009, *Przestępczość w Poznaniu*. Biuletyn Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM, Seria Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna, 6: 87-100.
- Bogacka E., Sieniecka A., 2016, *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Przykład Poznania*. Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna, 33: 57-71.
- Czarnecki B., Siemiński W., 2004, *Kształtowanie bezpiecznej przestrzeni publicznej*. Difin, Warszawa.
- Dolata M., Kotus J., 2004, *Społeczne naznaczanie obszarów miasta*, [w:] *Zróżnicowanie warunków życia ludności w mieście, Konwersatorium wiedzy o mieście*, I. Jażdżewska (red.). Łódź: 245-256.

- Dolata M., Kotus J., 2006, *Social Production of Urban Space. A Case Study of 'Bad' Areas in Poznań*. „Geographia Polonica”, t. 29, nr 2: 5-22.
- Groeger L., 2016, *Zagospodarowanie miejskiej przestrzeni mieszkaniowej w aspekcie potrzeb społeczności lokalnych*. „Acta Universitatis Lodziensis, Folia Geographica Socio-Oeconomica”, t. 24: 29-43.
- Guzik R., 2000a, *Przestępczość w przestrzeni miejskiej Krakowa w wyobrażeniach jego mieszkańców*, [w:] *Miasto postsocjalistyczne-organizacja przestrzeni miejskiej i jej przemiany, Konwersatorium wiedzy o mieście*, I. Jażdżewska (red.). Łódź: 201-204.
- Guzik R., 2000b, *Przestrzenny obraz przestępczości w prasie krakowskiej*, [w:] *Studia nad rozwojem lokalnym i regionalnym*, B. Domański (red.). „Prace Geograficzne”, Instytut Geografii UJ, z. 106, Kraków: 197-216.
- Hołyst B., 2007, *Kryminologia*. Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa.
- Klima E., 2012, *Geografia domu – mieszkanie w bloku*. „Acta Universitatis Lodziensis, Folia Geographica Socio-Oeconomica”, 12: 19-36.
- Kotus J., 2005, *Spoleczne dylematy w przestrzeni miejskiej*. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
- Maik W., 1995, *Socio-spatial Analysis of Crime and Delinquency. A Case Study of Toruń*, [w:] *Urban and Regional Issues in Geographical Research in Poland and Italy*, B. Gałczyńska, G. Węclawowicz (red.). Proceedings of the Seventh Polish-Italian Geographical Seminar, „Conference Papers”, Nr 24, IGiPZ PAN, Warszawa: 91-98.
- Marcińczak S., Siejkowska A., 2003, *Percepcja miejsc niebezpiecznych w Łodzi*, [w:] *Funkcje metropolitalne i ich rola w organizacji przestrzeni, Konwersatorium wiedzy o mieście*, I. Jażdżewska (red.). Wyd. UŁ, Łódź: 203-208.
- Mordwa S., 2011, *Poczucie bezpieczeństwa w Łodzi. Przykład badań mieszkańców osiedli mieszkaniowych*, [w:] *Współczesne przemiany środowiska mieszkaniowego – wybrane problemy*, J. Dzieciuchowicz (red.). „Space-Society-Economy”, nr 10, Department of Spatial Economy and Spatial Planning, Łódź: 181-196.
- Mordwa S., 2013, *Przestępczość i poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni miasta. Przykład Łodzi*. Wyd. UŁ., Łódź.
- Rydz E., Szymańska W., 2007, *Waloryzacja przestrzeni miejskiej pod względem atrakcyjności mieszkaniowej i poczucia bezpieczeństwa średnich miast Pomorza*, [w:] *Percepcja współczesnej przestrzeni miejskiej*, M. Madurowicz (red.). Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa: 331-341.